

OBSAH

Úvod 6

1. kapitola

Římská republika 8

2. kapitola

Římské úspěchy 38

3. kapitola

Židé a vznik křesťanství 72

4. kapitola

Soumrak antického Západu 100

5. kapitola

Zárodky budoucnosti 150

Chronologický přehled 180

Kapitoly a obsah 182

Obsah jednotlivých dílů 184

Rejstřík 186

Poděkování za fotografie 192

REJSTŘÍK

Odkazy na hlavní text jsou uvedeny běžným typem písma, na vložený text tučně a na popis obrázků *kurzívou*.

A

Abgar VIII. (nebo IX.), křesťanský král Osroene 72
 Africa, římská provincie 126
 bezpečné hranice 108
 dobytí Vandaly 133
 křesťanství 141–142, 144
 obilnice říše 127, 133
 Agilulf, král Langobardů (590–616 n. l.) 161
 Agrippa, Marcus Iulius „Herodes“, (10 př. n. l.–44 n. l.), židovský král Palestiny 90
 Agrippa, Marcus Vipsianus (63–12 př. n. l.), římský vojevůdce 40, 53
 achaimenovská říše, obnovená Sásánovci 108, 109
 Alamani 129
 porážka od Franků 153
 přecházejí Rýn a napadají Řím 111
 Alani, kočovný pastevecký národ 132, 133
 Alexandrie
 nepokoje 68, 77
 židovská kolonie 76
 Ambrosius, svatý (Ambrož) (kolem 340–397 n. l.), milánský biskup 137–140, 141
 Anatólie, zpusťování Huny 134
 anglosaská království 150
 Anglové (germánský kmen) 150
 Antiochos IV., král Sýrie (175–164 př. n. l.) 75, 75
 Antoninus Pius (86–161 n. l.), římský císař (136–161 n. l.) 41
 Antonín, svatý (kolem 250–350 n. l.), křesťanský poutník 170, 172
 Apollónios z Tyany (1. století n. l.), řecký filozof 66
 Arcadius, Flavius, východořímský císař (383–408 n. l.) 134
 Ardašír I. (Artaxerxés), král Persie (224–240 n. l.) 108, 109, 111
 Areios (kolem 260–336 n. l.), křesťanský kacíř 122–123, 123
 spor s Athanásiem 123
 Archimédés (kolem 287–212 př. n. l.), řecký matematik 26
 architektura 62, 143, 164
 kanalizační soustava 59
 technické schopnosti Římanů 51–55, 52, 53
 ariánství (křesťanské kacířství) 122–123, 123, 175
 úspěchy u germánských kmenů 141, 155, 157, 158
 Arménie, nárazníkové království mezi Římem a parthskou říší 42, 43, 108, 110
 dobytí Peršanů 109, 109

Arminius (17 př. n. l.–21 n. l.), germánský náčelník 42
 Artuš (6. století n. l.), legendární římsko-britský král 150
 Athalarich, ostrogótský král (526–534 n. l.) 158
 Athanasios (kolem 295–373 n. l.), biskup v Alexandrii 123
 Athény, část římské říše 22
 Attila (kolem 406–453 n. l.), král Hunů (434–453 n. l.) 134
 zákrok papeže Lva Velikého 174
 Augustin, svatý (354–430 n. l.), biskup v Hipponu (396–430 n. l.) 141–148, 149, 174
 křesť. sv. Ambrosiem 144, 145
 manicheismus 143
 O Boží obci 144–147, 145, 149
 vliv na středověké politické myšlení 144
 výpady proti donatistům 143, 144, 148
 zakladatel puritánství 144
 Augustus (Gaius Iulius Caesar Octavianus) (63 př. n. l.–14 n. l.), první římský císař (27 př. n. l.–14 n. l.) 6, 39, 40, 42, 62, 71
 nástupci 40
 pontifex maximus 39, 63, 174
 prohlášen bohem 40
 reforma administrativy 46–47
 státnické schopnosti 42
 udržování republikánských forem 39, 101
 vzestup k moci 38–40
 Aurelianus (Lucius Domitius Aurelianus) (kolem 215–275 n. l.), římský císař (270–275 n. l.) 107, 113
 Austrasie 152, 154

B

Babylon
 vyvrácení Peršanů 75
 zboření Šalomounova chrámu 73
 baptistérium Ariánských v Ravenně 122, 123
 Bar Kochba, Šimeón (2. století n. l.), židovský „Mesiáš“ 90
 barbaři
 asimilace v Evropě 156–158
 kmeny se usazují jako spojenci – foederati 132, 134–135, 153
 kulturní odkaz 158
 odvádění dávek Římem 107
 ohrožení Galie 30
 přemožení západofřímské říše 127–136
 působení civilizačních vlivů 176–177
 stěhování 126, 129, 132, 133
 využívání v císařské armádě 126, 129, 132, 134–135
 viz též jednotlivá jména kmenů
 Bath, horká zřídla 151, 151

Beda Venerabilis (kolem 673–735 n. l.), anglický učený mnich 154
 Belgie, franské osídlení 152, 153
 Belisar (kolem 506–565 n. l.), byzantský vojevůdce 161
 Benedikt z Nursie, svatý (kolem 480–kolem 544 n. l.), mnišství 171–173, 172
 benediktinský řád 172
 bitvy 20
 u Aktia (31 př. n. l.) 38
 Hadrianopole (378 n. l.) 132
 Kann (216 př. n. l.) 19
 Trasimenského jezera (217 př. n. l.) 19
 Zamy (202 př. n. l.) 21, 22
 Boethius, Anicius Manlius Severinus (kolem 480–524 n. l.), římský filozof 155, 155
 Boscoreale vila, viz Pompeje
 Boudicca (kolem 62 n. l.), královna Icenů 68
 Británie
 Caesarův průzkum 41
 dobytí zahájené Claudiem 42
 Hadrianův val 42, 43, 125, 151
 invaze Germánů 150–152
 keltské kmeny 150
 Brutus, Marcus Iunius (kolem 85–42 př. n. l.), římský šlechtic 12
 Burgundi (germánský kmen) 129
 podrobení Franky 153
 Byzantion, hlavní město východořímské říše 119, 168
 byzantská říše 163
 architektura 163, 164
 expanze za Justiniana 160
 námořní moc 163
 prodej úřadů 165
 umění 163
 viz též římská říše

C

Caesar, Gaius Iulius (kolem 104–44 př. n. l.), římský vojevůdce a diktátor 6, 31–36, 34, 36, 37, 44
 adoptce Octaviana 38
 jmenování diktátorem na neurčitou dobu 34
 porážka Pompeia 34
 prohlášení bohem 36, 40
 průzkum v Británii 41
 překročení Rubikonu 32
 v Galii 32, 32, 42
 Zápisky o válce galské 32
 zavraždění 35, 38
 Caracalla (Marcus Aurelius Antoninus „Caracallus“) (186–217 n. l.), římský císař (211–217 n. l.) 103, 103, 104, 104
 Cato, Marcus (234–149 př. n. l.), římský státník 22
 Cicero, Marcus Tullius (106–43 př. n. l.), římský řečník 28, 62, 143

církev a stát
 konflikt na Západě 126–127, 140
 spojení Konstantinem na Východě 124
 církevní koncily
 efeský 166
 chalkedonský 166
 nřkajský 122–123, 123, 141
 Claudius (Tiberius Claudius Nero) (10 př. n. l.–54 n. l.), římský císař (41–54 n. l.) 42, 54, 64
 Commodus, Lucius Aelius Aurelius (161–192 n. l.), římský císař (180–192 n. l.) 41, 101, 102
 Constantius, Flavius Valerius (kolem 225–306 n. l.), římský císař na Západě (305–306 n. l.) 118
 Corpus iuris civilis 54
 Crassus, Marcus Licinius (kolem 108–53 př. n. l.), římský politik 42, 43, 44

D

Dákie, římská provincie
 dobytí Traianem 42, 44
 opuštění 112
 zlaté doly 69
 daňový systém 24, 25, 38, 46, 68–69
 odpor Židů 79
 příčina snižování počtu obyvatel a úpadku měst 106–107
 reforma za Konstantina 119
 únik 128
 ztenčování daňové základny 106, 114, 127–128, 133, 135
 zvyšující se tíha 104–107
 financování zvětšující se armády 114
 viz též hospodářský vývoj
 Decius, Gaius Nesusius Quintus (201–251 n. l.), římský císař (249–251 n. l.)
 pronásledování křesťanů 117
 zabítí Góty 118
 Diocletianus (Gaius Aurelius Valerius Diocletianus) (245–316 n. l.), římský císař (284–305 n. l.) 14, 113–115, 114, 121
 pronásledování křesťanů 118
 Domitianus (Titus Flavius Domitianus) (51–96 n. l.), římský císař (81–96 n. l.) 41
 císařská rezidence na Palatinu 45
 donatisté, křesťanství rozkolníci 121, 141
 Augustinovy výpady 144, 148
 doprava 30, 113
 Dunaj
 barbarská hrozba 111, 129
 hranice říše 42, 124
 Vizigótům dovoleno překročení 132
 vpád Gótů do Moesie 111
 Dura-Europos 121
 chrám palmýrských bohů 75
 synagoga 73
 Durynkové (germánský kmen) 129

E

edikt milánský 120–121
 efeský koncil 166
 Egypt
 Iulius Caesar a Kleopatra 34
 koptská církev 142, 167, 169, 170
 křesťanství 123, 126, 166–167, 168
 monofyzit 169
 obsazení Římem 38–39
 zánik říše Ptolemaiovců 38
 Eirénaios (kolem 130–202 n. l.), biskup
 v Lugdunu 95
 Emporiae, řecké město 23
 Epigrany od Martiala 58
 Epikúrova etika 51
 Éset, egyptská bohyně 68, 93
 esejci, židovská sekta 80
 Etruskové 8, 9–11, 10, 11
 vzpoura latinských měst 12
 životní styl a víra 10
 Eufrat, hranice říše 42
 Evropa 112
 barbarští vliv 156–160
 kořeny v germánských vpádech 150
 přesun těžiště 176
 vliv křesťanství 72
 Ezechiel (7. století př. n. l.), židovský
 prorok 73
 Ezra (polovina 5. století př. n. l.), židovský
 prorok 75

F

farizejové 76, 80, 82, 83, 85
 Francie viz Galie
 Frankové 129, 152–156, 176
 Chlodvík, král Franků 152, 153–154,
 156, 157, 158
 podřízení císaři 153
 překročení Rýna a napadení Říma 111
 růst říše 152
 říše se rozpadá na tři díly 154
 v Belgii 152, 153
 viz též germánské kmeny; Gótvové;
 Ostrogóti; Vizigóti
 Frísové (germánské kmeny) 129

G

Galerius Valerius Maximianus, Gaius
 (kolem 250–311 n. l.), římský císař
 (305–311 n. l.) 118, 124
 Galie
 barbarští vpády 111, 132–134, 152
 dobytí Caesarem 32
 franská říše se střediskem v Tournai 152,
 153, 154
 římská provincie 27
 Tolosa (Toulouse), vizigótské království
 132–133, 156, 157, 158
 Germanicus Iulius Caesar (15 př. n. l.–19
 n. l.), římský vojevůdce 39
 Germánie od Tacita 132
 germánské kmeny 129–133, 132
 Anglové 150
 Burgundi 129, 152, 153
 Durynkové 129
 Frankové viz Frankové
 Frísové 129
 hrozba severní hranici 33, 110–112
 Jutové 150
 krevní msta 158

Langobardi viz Langobardi
 Ostrogóti viz Ostrogóti
 proudění do Británie 150–152
 rozpolcení na Rýně 46
 rozprašení legií 42
 Sasové 129, 150
 stěhování 126, 129, 132, 133
 Vandalové viz Vandalové
 Vizigóti viz Vizigóti
 Geta, Lucius Septimius, Caracallův bratr
 103
 gladiátorské hry a zápasy se šelmami 12
 surovost 58–59, 60, 92, 94
 gnosticismus, křesťanské kacířství 94–95,
 96, 141
 Gótvové
 na Krymu 164
 vpád do Moesie a Řecka 111
 viz též Frankové; germánské kmeny;
 Ostrogóti; Vizigóti
 Gracchus, Gaius (153–121 př. n. l.), bratr
 Tiberia Graccha 29
 Gracchus, Tiberius (163–133 př. n. l.),
 římský zemědělský reformátor 29, 30
 gramotnost
 Etruskové 11
 v armádě 48
 vzácná v barbarských královstvích 158

H

Hadrianus (Publius Aelius Hadrianus)
 (76–138 n. l.), římský císař (117–138
 n. l.) 41, 43, 43, 53, 68, 90
 Hadrianův val 42, 43, 125, 151
 Hannibal (247–182 n. l.), kartáginský
 vojevůdce 19–21, 28
 Herodes Veliký (74–4 př. n. l.), král Judeje
 (40–4 př. n. l.) 79, 79, 90
 zahájení prací na obnově Chrámu 78
 Herodův palác 79
 Hispánie
 císařská vláda v Córdobě 161
 království Vizigótů 156, 157, 163, 176,
 176
 římská provincie 21, 22
 stát Vandalů 133, 156
 Honorius, Flavius (384–423 n. l.),
 západofřímský císař (395–423 n. l.) 134
 hospodářský vývoj 68–69, 70
 daňová politika 46, 104–107, 114, 119,
 165–166
 inflace 107, 135
 obchod 69, 109–110, 109, 128
 obnovení peněžního hospodářství 119
 rostoucí slabiny 104–107
 tenčící se daňová základna 106, 114,
 127–128, 135
 zemědělská základna 15, 69, 104–107
 zmrazení mezd a cen 114
 Hunové, asijské kočovnické
 porážka Vizigóty 134, 152
 tlak na Góty 132
 zákrok papeže Lva Velikého u Attily 174

CH

chalkedonský koncil 166
 Chlodvík (465–511 n. l.), franský král
 (481–511 n. l.) 152, 153–154, 156,
 157, 158
 Chlotar I., franský král (511–561 n. l.)
 153

Chrám viz Šalomounův chrám
 chrámy

Hadrianův v Efesu 62
 Hercula Vítězného v Římě 63
 palmýrský v Dura-Európu 75
 Vestin v Římě 63

I

islám, hrozba 164
 Iulianus Apostata (Flavius Claudius
 Iulianus) (332–363 n. l.), římský císař
 (361–363 n. l.) 135–136, 135
 Iústinos Martyr (kolem 100–163 n. l.),
 představitel křesťanské církve 117

J

Jakub (pozdější svatý), Ježíšův apoštol 85
 Jan Křtitel (1. století př. n. l.), prorok 81,
 81, 122, 146
 jazyky 126
 latina 48, 50, 156, 160
 řečtina 48, 77
 Jeroným, svatý (kolem 340–420 n. l.),
 křesťanský duchovní 148, 174
 Jeruzalém 78, 78
 dobytí Babylonem 73
 dobytí Římany roku 70 n. l. 88
 Hadrianus z něj učinil římskou kolónii
 90
 Kristův vstup 82, 83
 pevnost Antonia 78
 viz též Šalomounův chrám
 Ježíš z Nazaretu (kolem 4 př. n. l.–29/30
 n. l.) 68, 72, 84, 85, 100, 117, 138
 křest Janem 81, 81, 122
 soud a ukřižování 82
 učedníci (apoštolové) 82, 83, 84, 85, 85,
 122
 učení 82–83, 82
 vstup do Jeruzaléma 81–82, 83
 zmrtyvýchvstání 82, 85, 87, 89, 91, 96
 židovská reakce na morální učení 82–85
 život 80–82
 Josephus, Flavius (37–kolem 100 n. l.),
 židovský historik 89
 judaismus
 kořeny křesťanství 73
 Mojžíšův zákon 73, 74, 75, 83, 89
 překonání křesťany 87, 91
 práva víra 101
 prožitek vyhnanství 74
 přitažlivost 77
 reformní proud farizejů 76
 šíření 76–77
 šíření víry 76, 77, 137
 věrouka 76
 vznik synagog 74
 Judea 76, 79, 80, 88
 podmanění Titem 69
 povstání vedené Šimeónem Bar Kochbou
 90
 židovské povstání 89
 Judea, židovské království 75
 nezávislost 76
 trest za její hříchy 73
 juliánský kalendář 35
 Justinianus I. (483–562 n. l.),
 východořímský císař (527–562 n. l.)
 157, 160–169, 161, 162
 administrativní reformy 165–166
 Corpus iuris civilis 54

dobytí Ravenny 159
 nezdár při sjednocení západní
 a východní církve 168–169
 rozsah říše 160
 stavby z jeho vlády 159, 162, 163, 163,
 164, 165
 víra v císařskou svrchovanost
 v církevních otázkách 166, 168, 174
 zrušení Akademie v Athénách 166
 Jutové (germánský kmen) 150

K

Kallimachos, řecký sochař 26
 Kappadokie 118
 Kartágo 128
 dobytí Vandaly 133
 druhá punská válka 19
 náboženské obřady 142
 nové město, založené Iuliem Caesarem
 19
 Pyrrhova vítězství 18
 smlouva s Římem 10
 zničeno římským vojevůdcem
 Aemilianem Scipionem 19, 20, 23
 katafrakti, perští obrnění jezdcí 42
 katakomby
 Domitilliny v Římě 85
 na via Latina v Římě 74
 Priscilliny v Římě 77, 89, 94
 St. Ermite v Římě 100
 v Neapoli 96
 keltská církev 173
 keltské kmeny
 lemujiří anglosaská království 150
 vpády do Galie 27
 zachování římsko-britského křesťanství
 152
 Kléméns Alexandrijský, svatý (1. století
 n. l.), křesťanský platónista 96, 117
 Kleopatra (kolem 68–30 př. n. l.),
 egyptská královna (51–30 př. n. l.) 34,
 38, 38
 kolóni, dobrovolné přijímání tohoto stavu
 v pozdní římské říši 106
 Konstantin I. (Flavius Valerius
 Constantinus, kolem 285–337 n. l.),
 římský císař (306–337 n. l.) 118–124,
 118, 119, 120, 121, 123
 caesaropapismus 121
 fiskální reformy 119
 nízkajský koncil 122, 123
 obrácení na křesťanství 119–121, 122,
 123
 založení Konstantinopole 124
 Konstantinopolis 119, 119, 124, 137,
 160, 163
 konzulové 14, 16, 25, 34, 39
 Augustus 39
 Caesar 31
 Marius 29
 koptská církev 142, 167, 168, 169, 170,
 170
 kovotepectví, etruské 8, 11
 křesťané
 diaspora (rozptýlení) 77, 90, 95
 navrácení majetku podle ediktu
 milánského 120–121
 pronásledování 90–93, 91, 92, 117–118
 křesťanské chrámy
 baptistérium Ariánských v Ravenně 122,
 123
 baptistérium Ortodoxních v Ravenně 81

bazilika S. Apollinare v Classe 159, 163

Boží Moudrosti (Hagiá Sofiá) v Konstantinopoli 163, 164, 164
klášter sv. Simeona Stylity v Kalat Simanu 115

San Lorenzo v Miláně 143
San Pedro de la Nave v Zamore 157
San Vitale v Ravenně 146, 159, 161
Sta Costanza v Římě 85
svatého Kosmy a Damiána v Římě 72

svatého Petra v Římě 86
v lokalitě Dura-Európos 121

křesťanské mnišství 170–173, 172
křesťanství 6, 12, 91

Augustinův vliv 144–148
dluh řecké filozofie 117, 123
hierarchická struktura církve 88, 91
Iulianus Apostata 135, 135
jako filozofie 95

Konstantinovo usměrňování 122
mučednictví 85, 90–91, 92, 94
misionářská činnost 87, 115, 118, 140, 171

počátky a vývoj 80–87
považované jen za další mysterium 66
pronásledování kacířství 141, 166–167, 166

rozdílnosti mezi Východem a Západem 140, 143, 168–169

rozchod s pravověrným židovstvím 87
římská reakce 87, 91, 115–118

smíření s pohanskými rituály 177
šíření 87–88, 91, 99, 115, 118

v Africe 141–143
v Malé Asii 126

ve východořímské říši 166–168
věroučné rozpory 166–167, 168

vliv na Evropu 72
vliv židovství 77

židovský původ 73–80
viz též náboženství; římskokatolická církev; římská náboženství

křesťanství, konverze
Abgar, král Osroene 72

Chlodvík, král Franků 152, 153, 157, 177

Konstantin 120–122
svatý Augustin 143, 145
svatý Pavel 86, 116

Vizigóti 157
Ktésifón, hlavní město Parthie

dobytí Ardaširem I. 108
dobytí Traianem 43

Kumrán 80, 81
kvěstoří 14

Kypr, okupace Římany 27

L

Langobardi (germánský kmen) 129, 156, 161, 163, 175

boj s papežem Řehořem Velikým 177
Latinové 12

Lepris Magna 104
Lev I. Veliký (kolem 390–461 n. l.), papež (440–461 n. l.) 174

Levanta, mnišství 170
Livius (Titus Livius) (59 př. n. l.–17 n. l.) římský historik 51, 62

M

Makedonie 21, 26
římská provincie 22

Malá Asie
křesťanství 126

vstup římských vojsk 22
manicheismus, křesťanské kacířství 141

v Africe 143
manželství

nezákonné m. mezi Římany a barbary 156

mapy a nákresy
Císařská rezidence na Palatinu 45

Dvě části římské říše 125
Jeruzalém 78

Jižní Itálie 509–272 př. n. l. 9
Judaismus ve starověku 69

Justinianova říše (527–565) 160
oblasti zasažené punskými válkami 20

Putování svatého Pavla 88
Rozpínání římského impéria 35

Římské silnice 55
Sásánovská říše kolem r. 400 n. l. 109

Stěhování germánských národů 126
Marcus Antonius (83–30 př. n. l.), římský

vojevůdce
porážka od Parthů 43

sňatek s Kleopatrou 38, 38
Marcus Aurelius, Antonius (121–180 n. l.), římský císař (161–180 n. l.) 33, 41, 41

Marius, Gaius (155–86 př. n. l.) římský vojevůdce a konzul 29, 30, 31, 146

Martialis (Marcus Valerius Martialis) (kolem 40–104 n. l.), římský spisovatel 58

Masada 89
mauzolea

Konstantinovo v Římě 120, 171
v Ravenně 138, 156

Maximianus (Marcus Aurelius Valerius Maximianus) (kolem 240–310 n. l.), římský císař (285–305 n. l.) 113

Maximinus (Gaius Iulius Verus), římský císař (235–238 n. l.) 103

Merovejci 152, 153, 154
Childerich I., král 129

přenesení hlavního města do Paříže 152, 154

viz též Frankové
Mezopotámie 108, 109

Mildenhallský poklad 24
mince 38

parthské 108
znehodnocování oběživa v pozdní římské říši 107

Mithradatés VI. (132–63 př. n. l.), král Pontu (120–63 př. n. l.) 27, 31

mithraismus 65, 66, 67, 68, 93, 121
mnišský život 172

Mojžíš (kolem 13. století př. n. l.), hebrejský prorok 74, 74, 76

monofyzité (křesťanství kacíři) 166, 169
mozaiky 138, 140, 171

byzantské 161, 162, 163
římské 16, 60, 92, 140

severoafričké 49, 50, 128
svatý Ambrosius 141

svatý Pavel 86, 116
mučednictví, křesťanské 85, 90–91, 92, 94

muslimové
hrozba islámu 164

vpád do Španělska 157

N

náboženství
etruské 10

mithraismus 65, 66, 67, 68, 93, 121
mysterická náboženství 66, 67, 68, 93–95

ve východořímské říši 166–168
viz též křesťanství; římská náboženství

Nero Claudius Caesar (37–68 n. l.), římský císař (54–68 n. l.) 40

pronásledování křesťanů 87, 90
Nerva (Marcus Cocceius Nerva) (kolem 35–98 n. l.), římský císař (96–98 n. l.) 41

nestoriáni (křesťanství kacíři) 166, 166
Neustrie 154

dobytí Franky 152
níkajský koncil 122–123, 123, 141

novoplatónismus 51
Nový zákon

Skutky apoštolské 87, 88, 90
záznamy o Ježíšovi ve formě evangelíí 80–82, 91

O

O boji Franků a úředlu spravedlivých (Kronika Franků) od Řehoře z Toursu 154

O Boží obci (svatý Augustin) 145–147, 145, 148, 149

občanství (římské)
rozšíření na spojení a poddané 16, 28, 30, 47

udělování na základě vojenské služby 29, 33

úpadek vlivu 16
v republice 14, 15–16, 28

obchod 69, 70, 128
mezi Persií a Římem 109–110, 109

Octavianus viz Augustus
Odoakar (zemřel 493 n. l.), germánský kmenový náčelník 134, 147, 159, 160

Órigenés (kolem 85–kolem 254 n. l.), křesťanský teolog 96, 117

Osroene, syrské království 72
Ostrogóti (germánský kmen) 129, 132, 154–156, 156

ariánství 155
Athalarich, ostrogótský král 158

Theodorich, král 154–156, 156, 158, 160
vypuzení z Říma 161

ztráta Ravenny ve prospěch Justiniana 159

viz též barbaři; Gótové; Vizigóti
otroci

ministři 65
na velkostatech 28, 29, 61

povstání 66–68
práce ve stavebnictví 51, 52

svoboda 61, 61
v římské společnosti 16, 28, 57, 61

Ovidius (Publius Ovidius Naso) (43 př. n. l.–17 n. l.), římský básník 40

P

Palmýra 108
spojenectví s Římem 112

Pantheon v Římě 53, 68
papežové

Lev I. 174
Řehoř I. 173, 174–176, 174

papežství 173–176
administrativní schopnosti 174

papež Lev I. 174
papež Řehoř I. 174–176

Parthie
katafrakti (těžká jízda) 42

konflikt s Římem 107–108, 110
Ktésifón 43, 108

porážka římského vojska 42, 43, 44
Paříž, hlavní město merovejské dynastie 152, 154

Pavel z Tarsu (pozdější svatý), křesťanský apoštol 85, 86, 86, 90–91, 117

dopis Korintským 87
misionářské učení 87, 88, 91, 116

putování 87, 88
Pax Romana 43–46, 69

pelagianismus, křesťanské kacířství 141
výpady sv. Augustina 144

Pentateuch 74
Pergamon, království 22, 27

Persie 112, 125
obchod s Římem 109, 109

sásánovská dynastie 108–109, 111
války proti Justinianovi 160, 161, 164

vpád do Sýrie 109, 109
Petr (pozdější svatý), Ježíšův apoštol 85, 85, 91

propůjčení zvláštního místa biskupství v Římě 173

Pilát (Pontius Pilatus), římský správce Judeje (26–36 n. l.) 79, 89

písmo, etruské
Platón (kolem 427–kolem 347 př. n. l.), řecký filozof, vliv na křesťanství 96, 117

Plinius Mladší (62–113 n. l.), římský senátor 57

Plútarchos (Lucius Mestrius Plútarchos) (kolem 50–kolem 120 n. l.), řecký životopisec 31

politické systémy
blahovinná despotie (Řím) 39–40

císařský kult (Řím) 63–65, 113–115
despotická monarchie (Řím) 101

diktatura (Řím) 30, 32
oligarchie (Řím) 14–17, 31

samovláda (Justinianus) 161, 164
satrapie (Persie) 47

teokratická satrapie (Judea) 75
tetrarchie 114

Polybios (kolem 201–120 př. n. l.), řecký historik 26–27

Pompeius (Gnaeus Pompeius Magnus) (106–46 př. n. l.), římský vojevůdce 31, 31, 37, 44, 76

poražen Caesarem 34
Pompeje 17, 57, 58, 67

vila v Boscoreale 51, 56, 105, 106
Postumus, Marcus Cassianus Latinius (zemřel 267 n. l.), vzdorocísař Galie 103

právo a právní instituce
germánská kodifikace 158

kodifikace za Justiniana 162, 164
krevní msta 158

Mojžíšův zákon 73, 74, 75, 76, 83, 89
římské 27, 51, 54

vydání římsko-vizigótského zákoníku 157
Práxíteles (4. století př. n. l.), řecký sochař 13

Probus Orestes, Rufus Genadius, římský konzul v říši Ostrogótů 158

provinční správcové 24–25
 punské války 18–23, 19, 20, 23, 28, 28
 Pyrrhos (kolem 318–272 př. n. l.),
 épeirský král (295–272 př. n. l.)
 (295–272 př. n. l.) 18, 19, 28

R

Radegunda, královna, manželka
 Chlotara I. 153
 Ravenna, poslední hlavní město
 západofimské říše 135, 146, 163, 176
 dobytí Justinianem 159
 mozaiky 81, 138, 161
 Theodorich 154, 156, 160
 Reccesvinth, král Vizigótů (653–672 n. l.)
 176
 Rekkared I., král Vizigótů (586–601 n. l.)
 157
 rolníci 29, 106, 114
 Romulus a Remus, legendární zakladatelé
 Říma 9, 9
 Romulus Augustulus, poslední
 západofimský císař (475–476 n. l.) 134,
 147
 Rostrum (římské fórum) 15
 Rýn
 barbarská hrozba 110, 129
 hranice říše 42, 125
 přechod Franků do Galie 111
 přechod Vandalů a Alanů 133

Ř

řecký vliv na Řím 13, 26, 48–51, 50
 Řehoř, svatý (538–594 n. l.), biskup
 v Toursu 154
 Řehoř I. „Veliký“ (kolem 540–604 n. l.),
 papež (590–604 n. l.) 173, 174–176,
 174, 175
 Řím, město 30, 58
 Caracallov lázně 59, 59
 císařské rezidence na Palatinu 45, 103
 fórum 6, 15, 54
 Curia Iulia 14
 oblouk na počest Septimia Severa 110
 Rostrum 15
 Traianovo tržiště 112
 každodenní život 30, 58, 112
 Koloseum 94
 skvostné architektonické památky
 54–55
 stavba hradeb 107, 107
 umístění na Tiberu 12
 vyplenění Galy (390 př. n. l.) 18
 Góty (410 n. l.) 132, 135, 146
 Vandaly (455 n. l.) 133
 vypuzení Ostrogótů 161
 zákaz mysterií 67
 Řím, sídlo papežství 173, 174
 Řím (stát)
 inflace 107, 107, 135
 každodenní městský život 58, 112
 literatura 48–51, 50
 právo 27, 54
 provinční města 58, 59
 reakce na křesťanství 87, 88–89
 reakce na židovské národní hnutí 89
 řecké a etruské vlivy 12, 13, 26–27,
 48–51, 52
 technika 54–55
 urbanismus 51, 54, 58, 59
 veřejná zábava 58, 60, 92, 94

vily viz vily
 vzdělávací proces 51, 51
 znehodnocování oběživa 107
 Římané
 bohatství jednotlivců 24–25, 24, 28,
 29, 57–58
 každodenní život 58, 112
 společenské členění 55–57
 římská armáda 9, 17–18, 18, 33, 69–70
 dobrovolníci 70
 inflace postihuje zold vojáků 107, 107
 jako skutečné srdce říše 40, 70
 jako zdroj pracovní síly na stavební
 práce 51
 mithraismus 66
 nábor barbarských zoldněřů 129, 132,
 134–135
 nová složka politiky 29
 odznaky v legiích 29, 43
 povinná vojenská služba 17–18, 28–29,
 33
 obnovení 114
 zrušení 33
 porážka germánskými kmeny pod
 Arminiem 42
 porážka Parthy 42, 43
 prétoriánská garda 33, 70, 71, 101
 rozpuštění Konstantinem 119
 reorganizace 12
 Aureliana 112–113
 Diocletiana 114
 Konstantina 119
 růst na sklonku impéria 107–108, 114
 tetrarchie 114
 udělení občanství za vojenskou službu
 29, 33
 upadající kvalita 128–129
 usazování vysloužilců v koloniích 34, 39
 velikost 33, 70
 vojenské tábory 59, 111
 výběr nových císařů 41, 70, 101, 113
 závislost na barbarských sborech 132
 zničení Šalomounova chrámu 78
 zrušení majetkového cenzu 29, 33
 římská náboženství
 císařský kult (zbožštění císaře) 63–65,
 64, 68, 113–115
 chrámy 62, 62
 kult boha slunce 120, 121
 mystické kultury 66, 67, 68
 obřady měly na starosti státní úřady 62,
 68
 Penáti (božstva římského domu), *Larové*
 (duchové předků) 63, 65, 68
 pohanské kultury
 obnovy Iulianem 135–136
 zákaz uctívání Theodosiem 136
 pověry 63, 65, 92, 140–141
 přijetí křesťanství 119–122, 123
 vnější vlivy 65–66
 viz též náboženství
 římská republika
 diktatura 30
 helénizace 25–26
 hlasy na prodej 28
 konec 32–36
 korupce 25, 31, 32
 námořní boje 19, 21
 plebejové (plebs) 16–17, 30
 politická struktura 12–17, 28, 31
 porážka Kartága 19, 23
 povinná vojenská služba 17–18, 28
 pozemková reforma 29

řecká politika 21–22
 společenské základy 15–17
 šíření římské moci 10, 17–23, 22, 23
 tribunové lidu 16, 29
 uchvácení Egeidy 22
 úpadek 12–14, 27–36
 ústava 12–17, 25
 vrstva občanů 14, 15–16, 28
 rozšiřování 16, 28, 30, 47
 získání vojenskou službou 29, 33
 zahraniční politika 10, 17
 založení (509 př. n. l.) 9, 12
 římská říše 6, 8, 12, 35, 125
 amfiteátry 58, 61
 barbarské tlaky a nájezdy 107, 108–112,
 129–133, 130
 daňový systém
 hospodářství viz hospodářský vývoj
 ideologická krize 114–115
 Justinianova snaha o obnovu 157,
 160–164, 160
 každodenní život 16, 58, 112
 korupce 104, 114, 135, 165
 kosmopolitismus 47–48, 49
 krize a změny 101
 nástupnictví císařů
 adoptci 41
 podle dědičného principu 41, 101
 neklid a vzpoury v říši 66–68, 101–103
 obchod 69, 70, 109–110, 109, 128
 odlišnost mezi východní a západní částí
 říše 125, 126
 prodej úřadů 135, 164
 růst 17–23, 24, 27, 35, 41–43
 síť silnic 47, 55
 správa 24–25, 27, 101–103
 Konstantinovy reformy 119
 rozdělení na dvě struktury 113–114,
 125
 šíření císařského kultu 63–65
 východní hranice vystaveny rostoucímu
 tlaku 107–111, 129–133
 východořímská říše
 architektonické památky 164
 Justinianus, císař viz Justinianus
 náboženství 166–168
 postupná reglementace života občanů
 165
 rozkol mezi západní a východní církví
 168–169
 totožnost říše a církve 126
 umění 161, 163
 zdroj značných příjmů 127
 západofimská říše (4.–5. století n. l.)
 odloučení církve a státu 126–127
 rozpad státního aparátu 127–134, 135
 římské občanství
 pokles vlivu 16
 rozšíření 16, 28, 30, 47
 za republiky 14, 15–16, 28
 získání vojenskou službou 29, 33
 římské památky 52
 Ara Pacis Augustae 40
 brána do města Glanum 23
 Gelius Publicola, cenzor 24
 Marcus Antonius 21
 Marcus Aurelius 41
 náhrobní 29, 156
 Traianův sloup 44
 vítězný oblouk v Arausiu 34
 římské provincie 22, 24, 25
 Africa viz Africa
 Asie 22, 27, 125, 126

Británie 42, 125, 150–152
 Egypt 38, 123, 126
 Galie viz Galie
 Galie předalpská 27
 Galie zaalpská 27
 Hispánie 21, 22
 Judea 76, 79
 Mauretánie 42
 Moesie 111
 Sicílie a Sardinie 19, 22
 Sýrie viz Sýrie
 římsko-britská civilizace 150–152
 římskokatolická církev
 biskupové, jejich role 169, 174
 misionářské kampaně 175
 obrácení na víru
 Chlodvík, král Franků 152, 153
 Rekkared, král Vizigótů 157
 Vizigóti ve Španělsku 156, 157, 175,
 176
 počátky papežství 173–174
 pokřtění sv. Augustina 143
 politický význam 153
 postoj proti donatistům 144
 zanedbávání ariánskými barbary 141
 viz též papežství
 římsští císaři
 Antoninus Pius (136–161 n. l.) 41
 Arcadius (383–408 n. l.) 134
 Augustus (27 př. n. l.–14 n. l.) viz
 Augustus
 Aurelianus (270–275 n. l.) 107, 113
 Caracalla (211–217 n. l.) 103, 103,
 104, 104
 Claudius (41–54 n. l.) 42, 54, 64
 Commodus (180–192 n. l.) 41, 101,
 102
 Constantius (305–306 n. l.) 118
 Decius (249–251 n. l.) 118
 Diocletianus (284–305 n. l.) 14,
 113–115, 114, 118
 Domitianus (81–96 n. l.) 41, 45
 Galerius (305–311 n. l.) 118, 124
 Hadrianus (117–138 n. l.) 41, 43, 43,
 53, 68, 90
 Honorius (395–423 n. l.) 134
 Iulianus Apostata (361–363 n. l.)
 135–136, 135
 Justinianus I. viz Justinianus I.
 Konstantin I. viz Konstantin I.
 Marcus Aurelius (161–180 n. l.) 33, 41,
 41
 Maximinus (235–238 n. l.) 103
 Nero (54–68 n. l.) 40
 Nerva (96–98 n. l.) 41
 Romulus Augustulus (475–476 n. l.)
 134, 147
 Septimius Severus (193–211 n. l.) 101,
 103, 104, 104, 110
 Theodosius I. (379–395 n. l.) 136, 136,
 137–140, 137
 Tiberius (14–37 n. l.) 6, 39, 40, 45, 45
 Titus (79–81 n. l.) 69
 Traianus (98–117 n. l.) 41, 42, 43, 68
 Valerianus (253–260 n. l.) 109, 118
 Vespasianus (69–79 n. l.) 40, 40, 41, 41
 Vitellius (69 n. l.) 40

S

saducejevové 80, 83
 Samnité 18, 18
 sarkofágy

etruské 10
 Konstantinín 120
 křesťanské 83, 84, 89, 90, 95, 117
 Ludovisiů 130
 Scipionů 20
 sásánovská dynastie v Persii
 obnovení achaimenovské říše 108–109,
 109
 tlak na Řím 108–110
 založení králem Ardaširem I. 108
 Sasové (germánský kmen) 24, 129, 150
 Scipio Aemilianus Africanus, Publius
 Cornelius (185–129 př. n. l.), římský
 vojevůdce 19
 Scipio Africanus Maior, Publius Cornelius
 (236–184 př. n. l.), římský vojevůdce
 20
 seleukovská dynastie 21, 75, 75, 121
 senát 16, 24–25, 30, 32, 34, 54
 členství 14, 47, 54
 fasáda republikánských hesel 39
 klesající moc 103
 konflikt s císařem 103
 omezení moci bratřimi Gracchovými 29
 pravomoc jmenovat úředníky 40, 46
 Severus, Lucius Septimius (146–213
 n. l.), římský císař (193–211 n. l.) 41,
 101, 103, 104, 104, 110
 proniknutí až do Mezopotámie 108
 stavební činnost na Palatinu 45, 103
 uctívání egyptských bohů 65–66
 Sicílie, dobytí Římem 19, 21
 slovanské kmeny 160, 160, 164
 Smyrna, pronásledování křesťanů 93
 sochařství
 etruské 8, 9, 10
 řecké 13, 26
 římské 27, 51
 Augustus, císař 39, 40, 65
 Boethius 155
 Claudius, císař 64
 Commodus, císař 102
 Hermés, řecký bůh 13
 Iulianus Apostata, císař 135
 Iulius Caesar 32, 37
 Konstantin, císař 121
 Ludovisiové, sarkofág 130
 Marcus Aurelius, císař 41
 Marius, vojevůdce 31
 Nero, císař 91
 řecký vliv 13, 26
 sarkofágy 83, 84, 89, 90, 95, 117
 Stilicho, vojevůdce 134
 Sulla, vojevůdce 32
 Vespasianus, císař 40
 votivní sochy 12
 sásánovské 111
 Starý zákon 74, 76, 77, 83, 91
 stavitelství, římské 52
 Stilicho, Flavius (zemřel 408 n. l.), římský
 vojevůdce vandalského původu 134
 stoicismus 41, 51
 Suetonius Tranquillus, římský historik 42
 Sulla, Lucius Cornelius (138–78 př. n. l.),
 římský vojevůdce a politik 30–31, 32,
 34, 42, 146
 svitky od Mrtvého moře (rukopisy
 z Kumránu) 80, 80, 81
 Symmachus, Quintus Aurelius (kolem
 340–kolem 402 n. l.), římský aristokrat
 140
 synagogy 74, 75, 77
 Dura-Európos 73, 121

Syrákúsy 19, 21
 Sýrie 72, 75, 75
 křesťanství 118, 123 126, 166
 mnišství 170
 monofyzitě 166
 římská provincie 79
 vpád Persie 109, 109
 zpustošení Huny 134

Š

Šalomounův chrám
 druhý Chrám
 obnovení po vyhnanství (445 př. n. l.)
 75
 první Chrám, zničen r. 587 př. n. l. 73,
 78
 třetí Chrám
 postavený Herodem 78
 zničený Římany (70 n. l.) 69, 89
 znesvěcení Antiochem (167 př. n. l.) 75,
 75
 viz též Jeruzalém
 Štěpán (pozdější svatý), apoštol a první
 křesťanský mučedník 85, 90

T

Tabula Claudina 54
 Tacitus, Publius Cornelius (kolem
 56–kolem 120 n. l.), římský historik 41,
 132
 Tertullianus (kolem 152–222 n. l.) 117,
 141
 tetarchie 114
 Thalés z Miletu, filozof 146
 Theodolinda, langobardská královna
 175
 Theodorich (455–526 n. l.), ostrogótský
 král (474–526 n. l.) 154–156, 156,
 158, 160
 Theodosius I. (kolem 346–395 n. l.),
 římský císař (379–395 n. l.) 136, 136,
 137–140, 137
 pokání uložené svatým Ambrosiem
 137–140
 Thrákie
 Bulhaři 164
 zpustošení Vizigóty 132
 Tiberius, Claudius Nero (42 př. n. l.–37
 n. l.), římský císař (14–37 n. l.) 6, 39,
 40
 palác na Palatinu 45, 45
 Titus Flavius Vespasianus (39–81 n. l.),
 římský císař (79–81 n. l.) 69
 Toledo, vizigótské hlavní město Hispánie
 157, 176
 viz též Vizigóti
 Tolosa (Toulouse), vizigótské království
 v Galii 132–133, 156, 157, 158
 Traianus (Marcus Ulpius Traianus) (kolem
 52–117 n. l.), římský císař (98–117
 n. l.) 41, 42, 68
 dobytí Ktésifónu (parthského hlavního
 města) 43

U

umění
 byzantské 163
 etruské 8, 10, 11
 fresky 57, 73, 75, 166, 167
 vila v Boscoreale 51, 56, 105, 106

reliéfy ze sarkofágu Ludovisiů 130
 řecké 13, 26
 šperky 124, 132, 154, 156, 176
 Gemma Augustea 39
 viz též mozaiky, sochařství
 úpadek měst 107, 135

V

Valens (kolem 328–378 n. l.), římský
 císař (364–378 n. l.) 132, 133
 Valerianus (Publius Licinius Valerianus),
 římský císař (253–260 n. l.) 109
 pronásledování křesťanů 118
 zabít Peršany 118
 Vandalové (germánský kmen) 128, 129,
 132, 133–134, 152
 dobytí severní Afriky 128, 133
 porážka Belisarem 161
 zpustošení Říma (455 n. l.) 133
 Vergilius (Publius Vergilius Maro) (70–19
 př. n. l.), římský básník 48, 50
 Vespasianus (Titus Flavius Vespasianus)
 (9–79 n. l.), římský císař (69–79 n. l.)
 40, 40, 41, 41
 zavraždění jeho syna Domitiana 41
 Vesta, římská bohyně domácího krbu 63, 68
 via Appia 47
 villanovská kultura 11
 villy 16, 49, 57, 60, 104
 Boscoreale, Pompeje 51, 56, 105, 106
 Villa dei misteri, Pompeje 67
 Vitellius, Aulus, římský císař (69 n. l.) 41,
 40
 Vizigóti (germánský kmen) 129–133,
 133, 157
 království v Hispánii 132, 156, 161
 království v Tolose v Galii 132–133,
 156, 157, 158
 pomohli očistit Hispánii od Vandalů
 133
 porážka od Franků za Chlodvíka 153
 přestoupení na katolickou víru 175
 usazení v Akvitánii 152, 158
 vojenské metody
 parthská jízda 42
 římská pěchota 18
 sloni 19, 28

W

války
 druhá punská válka (218–201 př. n. l.)
 19–21, 20, 20, 23, 28
 občanské v Římě 30, 34, 38, 40, 40,
 101
 první punská (264–241 př. n. l.) 18–19,
 20
 s Mithradatem 27
 spojenecká válka (90 př. n. l.) 30
 třetí punská válka (149–146 př. n. l.) 23
 židovská (66–74 n. l.) 78, 88
 věštby
 pozorování vnitřnosti obětovaných
 zvířat 12
 ve věštárně v chrámu Fortuny
 Primigenie 21
 výkladem znamení 10
 víno 69, 70, 113
 vláda a správa
 za císařství
 administrativa říše 39–40, 46–47,
 101–103, 113

Justinianovy reformy 164–166
 Konstantinovy reformy 119
 reorganizace za Diocletiana 113–114,
 118
 úpadek 127–128, 135
 za republiky 12–17, 24–25
 vojevůdci
 Belisar 161
 Caesar Augustus viz Augustus
 Hannibal 19–21, 28
 Iulius Caesar viz Caesar
 Marcus Antonius 38, 38, 43
 politická role 25
 Pompeius 31, 31, 34, 37, 76
 Stilicho 134
 Sulla 30–31, 32, 42, 146

Z

Z dějin císařského Říma od Tacita 41
 zábava, veřejná 58, 60, 60, 92, 94, 137
 západofřímská říše
 odpoutání od Východu 113, 126–127
 úpadek 127–134, 135
 závody vozatajů 60, 60
 zělóti (židovská sekta) 80, 89
 Šimon Zělóta, Ježíšův učedník 83
 zemědělství
 hospodářství maloročníků jsou
 vytlačována velkostatky 28, 29
 soběstačná zemědělská hospodářství 128
 základ římského hospodářství 15, 69,
 104–107
 zoroastrismus 66, 109

Ž

železo, na Elbě 11
 Židé
 diaspora (rozptýlení) 76, 90, 95
 duchovní svéráz za římské nadvlády
 47–48, 68, 76, 80, 89–90
 helénizace 75, 76
 Mesiáš, zvěstování příchodu 80, 82, 83,
 85
 odboj proti Římu 68
 podpora Persie proti byzantské říši 166
 povstání Makabejců z let 168–164 př.
 n. l. 75, 75
 právní postavení 90, 166
 pronásledování křesťanskými císaři 137,
 166
 rozpolcenost 79–80
 římská nadvláda 77–80
 smlouva s Bohem 73, 76
 teokratický pohled na dějiny 73, 77
 třenic s římským obyvatelstvem 77
 usazování po celém civilizovaném světě
 76–77
 ve vyhnanství 73, 74–75
 zhoršování společenského postavení za
 Justiniana 166
 židovská válka proti Římu (66–74 n. l.)
 78, 89
 Životopisy dvanácti císařů od Suetonia 42
 Životopisy slavných Řeků a Římanů od
 Plútarcha 31